

Undeb yr Annibynwyr Cymraeg, Undeb Bedyddwyr
Cymru ac Eglwys Bresbyteraidd Cymru

Llawlyfr Diogelu Grwpiau Bregus

*Canllaw ymarferol i bolisi ac ymarfer da yr
eglwysi wrth weithio gyda phlant a phobl ifanc,
ac oedolion bregus*

Cynnwys

1. Cyflwyniad a Datganiad o Fwriad

Rhagair

- 1.1 Beth yw diogelu?
- 1.2 Ynglŷn â'r llawlyfr hwn
- 1.3 Rôl y panel a'r tri enwad
- 1.4 Datganiad o fwriad
- 1.5 Datganiad polisi diogelu'r eglwys unigol

2. Recriwtio a Dethol Mwy Diogel

Cyflwyniad

- 2.1 Proses recriwtio mwy diogel
- 2.2 Beth yw datgeliad y Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd (DBS)?
- 2.3 Beth yw gweithgaredd a reoleiddir a gweithgaredd nas rheoleiddir?
- 2.4 Cymhwysedd ar gyfer DBS
 - Siart 2: gweithio gyda phant
 - Siart 3: gweithio gydag oedolion
- 2.5 Enghreifftiau o swyddogaethau
- 2.6 Proses gwneud cais am ddatgeliad i'r DBS
- 2.7 Datgeliadau aneglur

3. Plant a Phobl Ifanc

Cyflwyniad

- 3.1 Arfer da wrth weithio gyda phlant a phobl ifanc
- 3.2 Amddiffyn Plant
- 3.3 Canllawiau ar gyfer gweithgareddau ac amgylchiadau penodol

4. Oedolion Bregus

Cyflwyniad

- 4.1 Arfer da wrth weithio gydag oedolion bregus
- 4.2 Amddiffyn oedolion bregus

5. Gofal Bugeiliol

- 5.1 Cefnogaeth i bobl a gafodd eu cam-drin yn y gorffennol
- 5.2 Cefnogaeth i'r rheini a effeithir gan honiadau o gam-drin a datgeliadau
- 5.3 Arfer da wrth ymdrin â phobl sy'n droseddwyr neu'n gamdrinwyr hysbys
- 5.4 Triniaeth i droseddwyr a ffynonellau cymorth

6. Atodiadau

- 1 Ffynonellau gwybodaeth a chefnogaeth ychwanegol
- 2a Còd ymarfer diogelu
- 2 Canllawiau ac arferion gweithio diogel
- 3 Deddfwriaeth berthnasol
- 4 Cynnal asesiad risg
- 5 Datganiad polisi: cadw, gwaredu ac ymdrin yn ddiogel â datgeliadau a gwybodaeth am ddatgeliadau
- 6 Datganiad polisi: recriwtio cyn-droseddwyr
- 7 Ymddiriedolwyr elusen a diogelu
- 8 Defnyddio a rhannu delweddau o blant: polisi enghreifftiol
- 9 Diffiniadau ychwanegol
- 10 Yr Eglwys Fwy Diogel - Rhestr wirio diogelu

7. Ffurflenni

Rheoliad cyffredinol ar ddiogelu data (GDPR) y DU a ffurflenni'r panel

- 1. Ffurflen gais gwirfoddolwyr
- 2. Ffurflen hunan-ddatganiad
- 3. Rhestr wirio ar gyfer penodi
- 4. Llythyr a ffurflen geirda
- 5. Gwybodaeth gyffredinol a ffurflen ganiatâd dan 11
- 6. Gwybodaeth gyffredinol a ffurflen ganiatâd dros 11
- 7. Ffurflen ganiatâd - gweithgaredd arbennig
- 8. Ffurflen ganiatâd - tynnu lluniau
- 9. Ffurflen damwain neu ddigwyddiad
- 10. Ffurflen asesiad risg
- 11. Ffurflen nodi pryder

Rhagair

Mae gennym fel panel le i ddiolch yn ddiffuant iawn i eglwysi'r tri enwad ledled Cymru am eu cefnogaeth a'u hymroddiad i waith diogelu. Hyd yn oed trwy gydol y cyfnod clo, cawsom gyfle i gynnal sesiynau hyfforddi gyda gwahanol eglwysi ac arweinyddion, a chyfeiriwyd sawl achos at ein Swyddog Diogelu. Rydym yn gwerthfawrogi'n fawr fod cynifer o eglwysi'n ystyried diogelu fel mater i'w gymryd o ddifri, ac mae'r defnydd a wneir o'r wefan a'i hamrywiol adnoddau yn destun balchder. Ar nodyn diolchgar y cyflwynir y rhagarweiniad hwn i'ch sylw, a mawr hyderwn y bydd y bartneriaeth yn parhau i ffynnu dros y cyfnod nesaf.

Roedd y flwyddyn 2021 yn drobwynt yn hanes diogelu grwpiau bregus o fewn ein sefydliadau crefyddol. Dyna pryd y cyhoeddwyd adroddiad yr Ymchwiliad Annibynnol i Gam-drin Plant yn Rhywiol Mewn Sefydliadau Crefyddol, ac roedd y canfyddiadau'n ysgytwol a dweud y lleiaf. Daeth yr Ymchwiliad, dan gadeiryddiaeth yr Athro Alexis Jay, i'r casgliad bod llawer gormod o sefydliadau crefyddol yn gyndyn o weithredu mewn achosion lle mae plant yn cael eu cam-drin yn rhywiol. Mewn nifer o enghreifftiau, ceisio amddiffyn enw da'r sefydliad yw'r rheswm am fethu mynd â'r mater ymhellach, a hynny'n codi o ddiwylliant o feio'r dioddefwr neu wrthod derbyn y gall arweinyddion eglwysig dramgwyddo.

Mae'r adroddiad yn amcangyfrif bod tua 250,000 o blant yng Nghymru a Lloegr yn derbyn addysg grefyddol ychwanegol yn rheolaidd o fewn y cymunedau ffydd. Eto, does gan nifer o'r cymunedau hynny ddim unrhyw fath o bolisi amddiffyn, a does dim manylion ar gael ynghylch nifer y plant sy'n mynychu'r dosbarthiadau na phwy sy'n gyfrifol amdanyh nhw.

Rydym yn hoffi meddwl bod sefydliadau crefyddol yn rhoi blaenoriaeth i addysgu gwerthoedd moesol ac amddiffyn y diniwed a'r bregus. Dyna hanfod eu cenhadaeth. Ond fel hyn y dywed yr Athro Alexis Jay: "Pan glywsom am fethiannau syfrdanol i atal ac ymateb i gam-drin plant yn rhywiol ar draws bron pob un o'r prif grefyddau, daeth yn amlwg bod llawer yn gweithredu'n gwbl groes i'r genhadaeth hon."

Mae ei geiriau'n syfrdanol, ac fe ddylai'r neges fod yn rhybudd eglur i bob enwad a phob crefydd nad oes gennym le i laesu dwylo. Rydym yn ddiolchgar i ymdrechion swyddogion y tri enwad a fu'n cynnal y Panel Diogelu Cydenwadol dros y blynyddoedd am sicrhau bod gennym bolisiâu effeithiol yn eu lle, a bod y gwaith hyfforddi'n mynd rhagddo o nerth i nerth. Bydd staff y panel yn cynnig arweiniad cadarn pan fo'r angen yn codi ac yn ymateb yn effeithiol a chyflym i unrhyw newidiadau a datblygiadau yn y maes.

Mae'r byd wedi newid ers sefydlu'r panel yn y lle cyntaf, a gyda chyhoeddi'r adroddiad ar gam-drin plant yn rhywiol mewn sefydliadau crefyddol, does dim esgus dros beidio atgyfnerthu ein polisiâu a'n gweithdrefnau a rhoi blaenoriaeth uchel i faterion diogelu ymhob eglwys. Gyda hynny mewn golwg, rydym wedi diweddarau'r llawlyfr ac wedi ymestyn y rhaglen hyfforddi. Mae'n fwrriad i gynnal Sul Diogelu ledled ein heglwysi yn ystod yr hydref a chynhyrchwyd deunydd defosiynol ar gyfer hynny, yn ogystal â fideo newydd i godi proffil. Y gobaith yw y bydd pob eglwys o fewn Undeb yr Annibynwyr Cymraeg, Undeb Bedyddwyr Cymru ac Eglwys Bresbyteriaidd Cymru yn ymrwymo o'r newydd i roi lle blaenllaw i ddiogelu.

Credwn fod diogelu'n golygu llawer mwy na chwblhau gwiriadau DBS a dilyn gweithdrefnau. Mae'n ymwneud â'r hyn sy'n ganolog i'r efengyl, wrth i ni greu'r amodau priodol lle y gall pawb fwynhau bywyd yn ei holl gyflawnder yng ngoleuni'r cariad diamod a ddatgelwyd ym mywyd Iesu Grist.

Mae'n braf meddwl y bydd y geiriau hyn yn syrthio ar dir ffrwythlon, gan fod yr ewyllys da o du'r eglwysi tuag at waith y panel yn destun llawenydd bob amser. Diolchwn i chi am hynawsedd a'ch parodrwydd i wneud diogelu yn rhan mor ganolog o waith eich eglwys. Diolchwn hefyd i Julie Edwards a Sian Jones am eu llafur diwyd a diflino yn rheoli a gweinyddu gwaith y panel o ddydd i ddydd, ac rydym yn gwerthfawrogi cyfraniad disglair Julie a fu'n gyfrifol am y diweddariad hwn o'r llawlyfr.

Emlyn Davies,
Cadeirydd, Panel Diogelu Cydenwadol
Awst 2022

Adran 1:

Cyflwyniad a Datganiad o Fwriad

1.1 Beth yw diogelu?

Mae diogelu'n fater i bob un ohonom ni ac mae gan bawb ran yn y gwaith.

Erbyn hyn mae'r term 'diogelu' yn un eithaf cyfarwydd i ni i gyd. Mae pawb yn cydnabod bod gan eglwysi gyfrifoldeb diogelu ac angen polisi diogelu sy'n sail i'w gwaith gyda grwpiau bregus. Rydym yn gwneud hyn i gydymffurfio â gofynion y Comisiwn Elusennau a chwmnïau yswiriant, ond mae gennym ni, fel eglwysi Cristnogol, gymhelliad ychwanegol i sicrhau ansawdd y diogelu. Rydym yn ceisio adlewyrchu cymeriad a gorchmynion Iesu i ofalu am y gwan (Iago 1:27) a chodi llais dros y rhai sy heb lais (Diarhebion 31:8). Rydym am wneud hyn hyd eithaf ein gallu a gweithredu mewn modd rhagorol gyda'r plant a'r bobl fregus y mae Duw wedi ymddiried i'n gofal.

Felly, beth yn union yw diogelu?

Mae diogelu'n golygu AMDDIFFYN pobl fregus rhag niwed a rhag cael eu cam-drin a'u hesgeuluso. Mae'n golygu ADNABOD arwyddion a nodweddion camdriniaeth ac YMATEB mewn modd briodol. Mae diogelu yn ATALIOL yn ogystal ag yn AMDDIFFYNNOL - hynny yw, does dim gofyn bod camdriniaeth wedi digwydd cyn gallu gweithredu yn ei gylch. Mae ystyried pwy allai fod AGORED I NIWED yn bwysig er mwyn gallu gweithredu i'w cadw rhag niwed¹. Mae diogelu hefyd yn golygu DARPARU GWEITHGAREDDAU DIOGEL a hynny ynghyd â'r gofal priodol.

Felly, byddai eglwys sy'n gweithredu arfer diogelu da yn gallu dangos ei fod:

- yn gweithredu trefn recriwtio mwy diogel ar gyfer ei gweithwyr a'i gwirfoddolwyr
- yn dilyn arfer da ymhob agwedd o'i gweithredu
- yn hyfforddi ac yn cefnogi ei gweithwyr fel eu bod yn gwybod sut i adnabod arwyddion camdriniaeth a sut i ymateb i bryderon.

Mae'r llawlyfr hwn, gwefan y panel a swyddogion y Panel Diogelu Cydenwadol yma i'ch helpu yn hyn o beth.

Mae'n galonddid gallu dweud, ers cyhoeddi'r Llawlyfr Diogelu Grwpiau Bregus gwreiddiol yn 2014, bod miloedd o bobl o'n heglwysi drwy Gymru a thu hwnt wedi derbyn a darllen y llawlyfr ac wedi mynychu hyfforddiant diogelu. Mae llawer ohonoch wedi gweithio'n galed i wneud eich eglwysi'n llefydd mwy diogel i bobl fregus a phawb yn gyffredinol, a llawer ohonoch wedi ymateb i bryderon a cheisio cyngor. Ond mae bob amser mwy y gellir ei wneud...

1.2 Ynglŷn â llawlyfr hwn (2022)

Mae'r canllawiau a'r cyngor yn y llawlyfr hon yn sail i bolisi mabwysiedig Undeb yr Annibynwyr Cymraeg, Undeb Bedyddwyr Cymru ac Eglwys Bresbyteraidd Cymru ar gyfer gweithio gyda grwpiau bregus. Y nod yw cynnig arweiniad clir ac ymarferol i'r rheini sy'n gweithio, gwirfoddoli neu sy'n gyfrifol am weithgareddau gyda grwpiau bregus yn lleol.

¹ Mae pwysigrwydd ystyried pwy all fod yn agored i niwed a chymryd camau i'w hamddiffyn yn cael ei bwysleisio mewn darn allweddol o ddeddfwriaeth Gymreig – Adran 7 o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 a ddaeth i rym yn 2016.

Mae llawer o'r ddogfen hon heb ei newid gan nad yw'r egwyddorion sylfaenol fu'n sail i'r Llawlyfr newydd yn 2014 wedi newid. Rydym, serch hynny, yn falch o allu cyflwyno rhai diweddariadau ac ychwanegiadau newydd sydd wedi eu manylu isod fesul adran. Ein gobaith yw y byddant yn gymorth i chi weithredu'r polisi yn ei lawnder wrth i chi weithio gyda phlant a phobl fregus eich bro.

O hyn ymlaen bydd y diweddariadau'n cael eu cyhoeddi ar wefan y panel <https://panel.cymru> gan bod hynny'n ffordd mwy effeithlon ac effeithiol i gyflwyno'r wybodaeth a'r diweddariadau i chi'n brydlon. Awgrymwn eich bod yn ymweld â'r wefan yn rheolaidd er mwyn gwneud yn siŵr eich bod yn derbyn yr wybodaeth ddiweddaraf, y ffurflenni cywir ac ati.

Wrth i chi ychwanegu'r diweddariadau hyn i'ch ffeil, hoffwn eich gwahodd i ailddarllen y ddogfen yn ei chyfanrwydd a chymryd y cyfle i ystyried ac asesu eich prosesau ac arfer diogelu lleol. Ystyriwch weithio drwy'r rhestr wirio hunan-asesu newydd yn atodiad 10 i weld sut rydych chi'n gwneud.

Adran 1 wedi ei ddiweddarau felly mae angen cyfnewid y cwbl o'r hen Adran 1 am yr un newydd. Mae'n cynnwys [datganiad polisi diogelu'r eglwys unigol](#) newydd a phwysig. Roedd y datganiad polisi diogelu blaenorol i'w gael ar ddechrau adrannau 3 a 4 ond bellach mae dogfen ar wahân wedi ei ddarparu i chi ei ddefnyddio a'i arddangos. Amcan y datganiad polisi yw eich helpu i ddangos yn eglur eich ymrwymiad fel eglwys i ddiogelu grwpiau bregus. Rydym yn argymhell yn gryf i chi benodi cydlynnydd diogelu i hwyluso gweithrediad y polisi diogelu yn lleol. Mae mwy o wybodaeth ynglŷn â hyn a swyddogaethau diogelu eraill i'w cael yn adran nodiadau'r ddogfen polisi newydd. Mae'r ddogfen hefyd ar gael yn adran polisïau ar wefan y panel.

Nid yw'r datganiad o fwriad wedi newid ond mae côd ymddygiad newydd wedi ei greu yn seiliedig ar y datganiad hwn.

Mae **Adran 2** wedi ei hail-lunio. Mae'n cynnig cyfarwyddid cam wrth gam ynglŷn â'r proses recriwtio cymeradwy y dylai sefydliadau sy'n gweithio gyda grwpiau bregus ei weithredu wrth ddewis a phenodi gweithwyr a gwirfoddolwyr. Amcan y proses yw gwneud yn siŵr bod pob cam rhesymol wedi ei gymryd i sicrhau bod gofal ein grwpiau bregus yn nwylo pobl ddiogel ac addas. Mae ffurflenni a rhestrau gwirio i'w cael yn **Adran 7** i'ch arwain drwy'r proses recriwtio.

Mae'r adran hefyd yn cynnwys siartiau llif newydd i'ch helpu i ddeall pwy sydd angen gwneud Gwiriad Datgelu a Gwahardd (DBS). Fydden ni byth yn honni bod y proses DBS yn un hawdd ei ddeall, ond yn gobeithio y bydd y siartiau yn dod â rhywfaint o eglurder ychwanegol. Mae ein polisi o gynnal gwiriad newydd bob 4 blynedd yn dal mewn bod. Rydym yn gofyn bod pob eglwys yn cadw cofnod o'u gwirfoddolwyr ac o'u statws DBS, er mwyn sicrhau bod yr ailwiriad'n digwydd pryd y dylai.

Does dim newid i **Adran 3**. Yno fe gewch ganllawiau arfer da ar gyfer gweithio gyda phlant a phobl ifanc ac mae **Adran 7** yn cynnwys y ffurflenni caniatâd fydd yn eich helpu i weithredu'r canllawiau. Mae'r adran hon hefyd yn cynnwys gwybodaeth ynghylch amddiffyn plant a sut i ymateb os ydych yn amau neu'n cael gwybod am gam-drin, esgeulustod neu niwed.

Does dim newid i **Adran 4**. Fe gewch ganllawiau arfer da ynglŷn â gweithio gydag oedolion, ynghyd â gwybodaeth ynghylch amddiffyn oedolion bregus a sut i ymateb os byddwch yn amau neu'n dod i wybod am achos o gamdriniaeth esgeulustod neu niwed.

Does dim newid ychwaith i **Adran 5**. Mae'r adran hon yn edrych ar ddulliau o gefnogi'r rheini sy'n cael eu heffeithio gan gam-drin ac yn cynnwys gwybodaeth a manylion cyswllt defnyddiol. Mi fydd y manylion cyswllt yn cael eu diweddarau yn ôl yr angen ar ein gwefan.

Mae **Adran 6 - Atodiadau** - yn cynnwys sawl ychwanegiad pwysig:

Mae angen ychwanegu'r atodiadau newydd i'r adran bresennol gan gadw atodiadau **2, 5 a 6**.

Atodiad 1: mae'r adran **cysylltiadau a gwybodaeth ychwanegol** wedi ei diweddaru. Yn ogystal mae rhestr o gysylltiadau fwy cynhwysfawr i'w cael ar dudalen **cyngor a chefnogaeth** ein gwefan.

Atodiad 2a: yno fe gewch **y côd ymddygiad newydd** a seiliwyd ar y datganiad o fwriad. Mae'r côd yn amlinellu'r prif gyfrifoldebau ac arfer da sy'n berthnasol i'r rhai hynny sy'n gweithio ac yn gwirfoddoli gyda grwpiau bregus.

Atodiad 3: yno fe gewch restr **deddfwriaeth berthnasol** wedi'i diweddaru.

Atodiad 4: canllaw wedi ei ddiweddaru ynglŷn â sut i gynnal **asesiad risg**.

Atodiad 7: atodiad newydd yn amlinellu **cyfrifoldebau diogelu ymddiriedolwyr elusen**.

Atodiad 8: ychwanegiad newydd yn seiliedig ar adnodd NSPCC gydag arweiniad ar **ddefnyddio a rhannu delweddau o blant a pholisi enghreifftiol**.

Atodiad 9: mae hwn yn cynnwys **diffiniadau ychwanegol**. Mae prif gategoriâu camdriniaeth wedi eu nodi yn adrannau 3 a 4 ond mae yna ddiffiniadau newydd a phenodol yn cael eu defnyddio yn rheolaidd hefyd erbyn hyn.

Atodiad 10: rhestr wirio i'ch helpu i asesu sefyllfa diogelu eich eglwys.

Adran 7 Dyma adran ffurflenni'r Llawlyfr. Mae taflen ychwanegol wedi ei pharatoi'n esbonio effaith GDPR (DU) ar y ffurflenni, ac mae angen gosod y daflen hon ar ddechrau **adran 7**. Dydi'r ffurflenni sydd yng nghopi papur y llawlyfr ddim wedi eu diwygio, ond maent i gyd ar gael ar y wefan ar ffurf dogfen Word er mwyn i chi allu eu haddasu'n unol â'ch gofynion a'ch gweithgareddau eich hunain.

1.3 Rôl y panel a'r tri enwad

Sefydlwyd y panel yn 2001 i wasanaethu a darparu cyngor i Eglwys Bresbyteraidd Cymru, Undeb Bedyddwyr Cymru ac Undeb yr Annibynwyr Cymraeg ar faterion diogelu mewn perthynas â'u gwaith gyda phlant, pobl ifanc ac oedolion bregus. Daeth y panel yn gwmni cyfyngedig trwy warant yn 2009 ac mae ei gyfarwyddwyr yn cynnwys yr ysgrifenyddion cyffredinol o'r "tri enwad" gyda swydd y cadeirydd yn cylchdroi rhwng y tri enwad. Yn 2022 newidiwyd ein henw o'r Panel Diogelwch Cydenwadol i'r Panel Diogelu Cydenwadol a mabwysiadwyd enw parth newydd sef: panel.cymru

Sefydliad bychan yw'r panel sy'n gweithio'n unswydd i'r tri enwad. Mae'n cyflogi swyddog diogelu a hyfforddi a swyddog gweinyddol. Swyddog diogelu'r panel yw'r swyddog diogelu arweiniol ar gyfer y tri enwad.

Mae'r panel yn darparu hyfforddiant diogelu i weinidogion, staff a gwirfoddolwyr yr enwadau yn ogystal â gwybodaeth a chanllawiau a pholisi diogelu.

Fel corff cofrestredig gyda'r Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd (DBS) mae'r panel yn prosesu gwiriadau DBS ar gyfer gweinidogion, gweithwyr a gwirfoddolwyr o fewn y tri enwad. Yn 2008 ehangodd i ddod yn 'gorff cysgodol' sy'n ei alluogi i ddarparu gwiriadau datgelu ar gyfer sefydliadau ac asiantaethau allanol.

Mae swyddogion a chyfarwyddwyr y panel yn cwrdd yn rheolaidd i reoli a goruchwyllo gwaith y panel ac mae panel ehangach, sy'n cynnwys cynrychiolwyr o'r tri enwad, yn cyfarfod o leiaf yn flynyddol. Rydym hefyd yn hwyluso yn ôl yr angen, cyfarfodydd panel bach cyfrinachol i wneud penderfyniadau a chynghori ar achosion a datgeliadau aneglur. Mae'r cyfarfodydd hyn fel arfer yn cynnwys cynrychiolwyr o'r panel neu unigolion annibynnol a enwebwyd oherwydd eu harbenigedd, eu diddordeb neu gefndir proffesiynol. Mae aelodau'r panel yn cadw at gôd cyfrinachedd llym.

1.4 Datganiad o Fwriad

1. Mae'n ddyletswydd ar aelodau o'r gymuned eglwysig i sicrhau diogelwch plant ac oedolion bregus ym mhob gweithgaredd.
2. Mae'r eglwys yn ymrwymo i weithredu ei pholisi a'i gweithdrefnau ynghylch amddiffyn plant ac oedolion bregus.
3. Mae'r eglwys yn ymrwymo i gydymffurfio â gofynion statudol ynghylch dewis a phenodi unigolion i wneud gwaith cyflogedig neu wirfoddol.
4. Mae'r eglwys yn ymrwymo i ddarparu system lle bydd y rheini sy'n gofalu am blant, pobl ifanc ac oedolion bregus yn derbyn hyfforddiant a chymorth.
5. Mae'r eglwys yn ymrwymo i adnabod sefyllfaoedd lle gallai plant a phobl ifanc ac oedolion bregus gael eu niweidio yn ystod gweithgareddau'r eglwys.
6. Mae'r eglwys yn ymrwymo i herio unrhyw gamddefnydd o awdurdod gan unigolyn.
7. Mae'r eglwys yn ymrwymo i wrando ar blant ac oedolion bregus ac ymateb yn sensitif ac yn unol â'i pholisi a chanllawiau.
8. Mae'r eglwys yn ymrwymo i ymateb ar unwaith pan dynnir ei sylw at amheuaeth o gam-drin, ac i gydweithredu â'r awdurdod lleol neu'r heddlu os bydd ymchwiliad i'r mater. Hefyd, mae'n ymrwymo i rannu gwybodaeth yn gyfrifol er mwyn hwyluso ymchwiliad effeithiol.
9. Mae'r eglwys yn ymrwymo i roi gofal bugeiliol i'r rheini sy'n cael eu cam-drin neu eu cyfeirio at ofal bugeiliol.
10. Mae'r eglwys yn ymrwymo i roi gofal bugeiliol i droseddwyr neu bobl a amheuir o fod yn droseddwyr, neu eu cyfeirio at ofal bugeiliol.
11. Mae'r eglwys yn ymrwymo i weithio gyda swyddog diogelu a hyfforddiant y panel, a/neu ysgrifenyddion cyffredinol y tri enwad, a fydd yn rhoi cyngor ac arweiniad i eglwysi lleol ynghylch diogelu ac amddiffyn plant. Bydd yr eglwys yn cydweithredu â'r rheini sy'n cael y dasg o ymateb i achosion sy'n destun pryder a chasglu gwybodaeth yn eu cylch, o fewn y tri enwad.
12. Mae'r eglwys yn ymrwymo i gefnogi ac annog rhieni a gofalwyr wrth iddynt ofalu am eu plant.

1.5 Datganiad Polisi Diogelu'r Eglwys Unigol

Dangoswch y datganiad polisi canlynol yn eich eglwys.
Gallwch hefyd lawrlwytho copi electronig o'r ddogfen o'n gwefan.

² Mae'r term 'eglwys' yn cynnwys y fframweithiau enwadol canolog ac eglwysi lleol

Ein Datganiad Polisi ar Ddiogelu

Fel arweinwyr ac ymddiriedolwyr eglwys _____ rydym yn llwyr ymroddedig i ddiogelu lles ein haelodau a'r rhai a ymddiriedwyd i'n gofal. Mae'r datganiad polisi hwn, ynghyd â'r canllawiau a'r gweithdrefnau a amlinellir yn y Llawlyfr Diogelu Grwpiau Bregus yn ffurfio ein polisi a'n dulliau gweithredu.

Rydym yn cydnabod y gall plant, pobl ifanc ac oedolion fod yn destun camdriniaeth ac esgeulustod; rydym felly'n cydnabod ei fod yn ddyletswydd arnom ni i sicrhau eu diogelwch yn y gweithgareddau a gynhelir yn enw'r eglwys hon. Ein amcan yw darparu amgylchedd gofalgarn a byddwn yn ymateb yn sensitif ac yn ddi-oed i unrhyw bryderon. Bydd aelodau'r eglwys, staff cyflogedig a'r gwirfoddolwyr yn barchus o bawb yn y lle hwn, yn hyrwyddo ethos o wrando ar blant a phobl bregus, a bydd eu hymddygiad yn adlewyrchu egwyddorion yr Eglwys Gristnogol.

Bydd yr eglwys yn gofalu am blant, pobl ifanc ac oedolion bregus, ac yn eu diogelu drwy weithredu'n unol â'r ymarfer da canlynol:

- o **Ymateb priodol i bryderon a honiadau.** (Adrannau 3.2 a 4.2 o'r Llawlyfr) Rydym yn ymrwmo, yn unol â'n polisi a chanllawiau, i ymateb yn ddi-oed pan fydd camdriniaeth yn cael ei amau neu unrhyw bryderon neu honiadau eraill yn cael eu dwyn i'n sylw. Os yw'r Awdurdod Lleol neu'r Heddlu'n cynnal ymchwiliad byddwn yn cydweithio â nhw.
- o **Proses recriwtio mwy diogel ar gyfer ein gweithwyr a'n gwirfoddolwyr.** (Adran 2 o'r Llawlyfr) Bydd yn cynnwys gwiriadau DBS pob 4 blynedd ar gyfer pob gweithiwr, arweinydd ac ymddiriedolwr perthnasol.
- o **Hyfforddi a chefnogi ein gweithwyr a'n gwirfoddolwyr.** Hyn er mwyn eu cynorthwyo â'u gwaith ac i sicrhau diogelwch y plant a'r bobl bregus fydd yn eu gofal.
- o **Hyrwyddo arfer da.** (Adrannau 3.1 a 4.1 o'r Llawlyfr) Hyn i sicrhau amgylchedd ddiogel.

Ein cyfrifoldeb

Rydym yn cytuno bod diogelu'n gyfrifoldeb i bawb a bod yn rhaid i bawb ohonom adrodd yn ddi-oed ynghylch unrhyw bryderon diogelu i'r Panel Diogelu Cydenwadol, i'r cydlynnydd diogelu lleol neu, mewn argyfwng, i'r awdurdodau statudol. Mae'n gyfrifoldeb ar ymddiriedolwyr/diaconiaid/blaenoriaid* yr eglwys hon i sicrhau gweithredu'r polisi diogelu a'r arfer da cysylltiedig, a byddant yn cydweithio â'r Panel Diogelu Cydenwadol ar faterion diogelu.

EIN POBL CYSWLLT DIOGELU

Rydym wedi enwebu'r bobl canlynol i fod yn bobl cyswllt diogelu:-

EIN CYDLYNYDD DIOGELU: _____ (Enw)

Manylion cyswllt _____

DIACON/BLAENOR/YMDDIRIEDOLWR DIOGELU: _____ (Enw)

Manylion cyswllt _____

Dyddiedig _____

Swyddog diogelu enwadol: (Y Panel Diogelu Cydenwadol)
Manylion cyswllt: post@panel.cymru

JULIE EDWARDS

01745 817584

NODIADAU AR Y DATGANIAD POLISI DIOGELU HWN

Bwriad y datganiad polisi eglwys unigol hwn yw datgan yn glir eich ymrwymiad fel eglwys i ddiogelu pobl fregus. Mae hyn yn unol â ymarfer da ac yn ofynnol gan lawer o gwmnïau yswiriant.

Mae'r datganiad polisi diogelu hwn a'r canllawiau a'r gweithdrefnau sydd i'w cael yn y **Llawlyfr Diogelu Grwpiau Bregus** (gweler ôl-nodyn 1) - ynghyd ag unrhyw ddiweddariadau pellach – yn ffurfio eich polisi a gweithdrefnau diogelu.

Maen nhw wedi eu mabwysiadu gan holl eglwysi Eglwys Bresbyteraidd Cymru a holl eglwysi sy'n aelodau Undeb yr Annibynwyr Cymraeg ac Undeb y Bedyddwyr Cymru (y 3 enwad) - ac eithrio'r eglwysi hynny a hysbysodd eu henwad yn ffurfiol o drefniadau eraill a fabwysiadwyd ganddynt yn sgîl trefniant ecwmenaidd lleol neu drefniant rhyngengwadol arall.

Gweithredu eich polisi

- Mae copi o'r datganiad polisi diogelu hwn (tudalen 1 i'w arddangos yn barhaol yn adeilad yr eglwys ac i'w ddiweddarau pan fydd y manylion cyswllt perthnasol yn newid.
- Mae'n rhaid darllen y datganiad polisi (tudalen 1) yn flynyddol mewn cyfarfod o'r eglwys neu yn ei chyfarfod blynyddol.
- Mae diogelu'n fater i bawb ond mae cyfrifoldeb ychwanegol ar arweinwyr yr eglwys (ymddiriedolwyr, diaconiaid, blaenoriaid, gweinidogion) i sicrhau gweithredu'r polisi. Fe'ch cynghorir i benodi cydlynnydd diogelu lleol. Gweler 'Swyddogaethau a Chyfrifoldebau', isod.
- Dylid sicrhau bod copi llawn o'r dogfennau polisi a gweithdrefnau ar gael i bawb sy'n gweithio, yn gyflogedig neu'n wirfoddol, â phlant neu oedolion, a'u bod yn llofnodi i gadarnhau y byddan nhw'n cydymffurfio â'r gofynion. (Gweler ein cod ymddygiad diogelu: atodiad 2a). Fe ddylai'r gweithwyr hyn mynychu sesiynau hyfforddiant i wneud yn siŵr eu bod yn gyfarwydd â'r polisi ac yn deall beth i'w wneud os oes ganddynt bryderon ynghylch sefyllfa neu unigolyn.
- Mae copi o'r polisi a'r gweithdrefnau i'w gweld yn Y Llawlyfr Diogelu Grwpiau Bregus ac ar gael ymhob eglwys. Maent hefyd i'w cael ar wefan y panel: panel.cymru

Swyddogaethau a chyfrifoldebau

Er mwyn hwyluso gweithrediad effeithiol y polisi diogelu fe argymhellir yn gryf apwyntio cydlynnydd diogelu i bob eglwys. (Gall eglwys apwyntio ymddiriedolwr diogelu ychwanegol pe dymunent.) Gweler nodyn 2 ar y tudalen nesaf am fanylion eu swyddogaethau a chyfrifoldebau.

Disgwylir i bob eglwys hysbysu swyddfa'r panel diogelu o enw a manylion cyswllt y cydlynnydd diogelu ond os na wneir, bydd swyddfa'r panel yn cymryd mai ysgrifennydd yr eglwys yw'r cyswllt diogelu ac yn anfon pob ymholiad a gohebiaeth DBS at yr ysgrifennydd.

Bydd y swyddogion diogelu lleol hyn yn cydweithio'n agos â swyddogion y Panel Diogelu Cydenwadol i sicrhau bod gwiriadau DBS yn cael eu cynnal mewn da bryd. Y nhw hefyd fydd y bobl gyswllt os oes unrhyw gwestiynau neu bryderon yn ymwneud â diogelu.

NODER:

Nid lle y cydlynnydd diogelu lleol na'r ymddiriedolwr diogelu lleol yw gwneud benderfyniadau ynglŷn â digwyddiad neu ddatgeliad diogelu.
Dylent gysylltu â swyddog diogelu y Panel Diogelu Cydenwadol.

1. **Y LLAWLYFR DIOGELU GRWPÍAU BREGUS:** Ffeil sy'n cynnwys canllawiau arfer diogelu. Dylai bod copi gan bob eglwys ac mae copi ar lein at panel.cymru/cy/llawlyfr-diogelu-grwpiau. Mae mwy o wybodaeth ynghylch y Panel Diogelu Cydenwadol a chynghor a gwybodaeth diogelu ar wefan y panel panel.cymru neu drwy gysylltu â swyddfa'r panel (gweler 2 isod).

2. **SWYDDOGAETHAU A CHYFRIFOLDEBAU DIOGELU:**

Anfonwch enw, swyddogaeth a manylion cyswllt y **CYDLYNYDD DIOGELU** eich eglwys drwy e-bost at post@panel.cymru neu ffoniwch 01745 817584. Os na fydd y panel yn derbyn y manylion hyn mi fydd yn parhau i gysylltu ag ysgrifennydd neu weinidog yr eglwys ynghylch materion diogelu/DBS. Mae'r term **CYSWLLT DIOGELU** yn cynnwys y ddwy rôl A a B.

A. Y CYDLYNYDD DIOGELU

1. Sicrhau bod gwiriad DBS diweddar (pob 4 blynedd) a hyfforddiant ar gyfer pobl berthnasol a chymwys sy'n gweithio â phlant ac oedolion bregus. Cadw cofnod o bob gweithiwr gwirfoddol yn cynnwys dyddiadau eu gwiriadau DBS a sicrhau bod adnewyddu'r gwiriadau yn digwydd mewn da bryd. Cysylltu â swyddfa'r panel ynghylch materion DBS a derbyn hysbysiadau ynghylch gwiriadau DBS pan fyddant wedi eu cwblhau.
2. Sicrhau bod swyddog diogelu'r panel yn cael ei hysbysu'n ddi-oed o bob pryder neu honiad yn ymwneud â diogelu. Cysylltu â chydweithio gyda swyddog diogelu'r panel pan fydd pryderon neu broblemau cysylltiedig â diogelu yn codi yn yr eglwys.
3. Mewn argyfwng cysylltu'n uniongyrchol â'r heddlu neu'r gwasanaethau cymdeithasol i'w hysbysu ynghylch yr honiadau neu bryderon.
4. Cysylltu â chydweithio gydag asiantaethau allanol lle bo angen.
5. Sicrhau bod trefn a monitro lleol ar unrhyw gytundeb neu asesiad risg cysylltiedig ag unigolyn neu bobl allai fod yn risg i eraill. Cadw mewn cysylltiad â swyddog diogelu'r panel.
6. Adrodd i'r cyfarfodydd eglwys ar faterion diogelu mewn modd cyffredinol sy'n codi ymwybyddiaeth heb gyfaddawdu cyfrinachedd.

B. YR YMDDIRIEDOLWR/BLAENOR/DIACON DIOGELU

(Pe na bai eglwys yn penodi rhywun i'r swydd hon gall rhifau 1 a 2 fod yn rhan o waith y Cydlynnydd Diogelu a rhifau 3 a 4 fod yn rhan o waith yr Ymddiriedolwyr/ Diaconiaid/ Blaenoriaid yr Eglwys Leol)

1. Sicrhau bod yr holl fesurau diogelu angenrheidiol yn eu lle (yn cynnwys y polisi, gweithdrefnau, hyfforddiant, trefniadau recriwtio diogel, ayb.).
2. Arwain ar ran yr ymddiriedolwyr/diaconiaid/blauenoriaid ar faterion diogelu.
3. Cysylltu'n rheolaidd â'r cydlynnydd diogelu a sicrhau bod diogelu ar agenda'r cyfarfodydd eglwys.
4. Sicrhau bod y polisi diogelu yn berthnasol ac yn cael ei ddiweddarau. Adolygu a diweddarau'r polisi'n flynyddol, os oes angen.

C. POB YMDDIRIEDOLWR/DIACON/BLAENOR YN YR EGLWYS LEOL

1. Dyletswydd gofal a chyfrifoldeb i sicrhau bod yr eglwys yn cael ei rhedeg yn ddiogel ac yn effeithiol gan gynnwys diogelu grwpiau bregus.
2. Hyrwyddo a hwyluso diwylliant o arfer da diogelu ym mywyd yr eglwys.
3. Cefnogi a chynorthwyo'r bobl gyswllt diogelu.

D. Y GWEINIDOG

1. Gwirio ffurflenni DBS (gall swyddogion eraill yr eglwys wneud hyn gyda chymeradwyaeth y panel).
2. Cefnogi a chynorthwyo pobl gyswllt diogelu'r eglwys, a dirprwyo os cânt eu cysylltu â honiad.
3. Hyrwyddo a hwyluso diwylliant o arfer da ymhob agwedd o fywyd yr eglwys.

E. SWYDDOG DIOGELU'R PANEL

1. Swyddog diogelu'r enwad.
2. Rhoi arweiniad a chefnogaeth i'r enwadau a'r eglwysi lleol.
3. Cydweithio'n agos â'r eglwysi lleol i ddelio â phryderon a honiadau, yn cynnwys cysylltu â'r awdurdodau statudol.
4. Cydweithio'n agos â'r panel ac eglwysi lleol i asesu a chadw trefn ar bobl allai fod yn risg, a drafftio cytundebau ymddygiad ar eu cyfer.

